

VARIORUM AD INNOCENTIUM III EPISTOLÆ.

I.

G. Lingonensis, R. Gabilonensis, episcoporum; G. de Cistercio, N. de Firmitate, G. de Pontiniaco, et O. de Claravalle, abbatum. — Pro militibus de Calatrava.

(Anno 1198.)

[HENRIQUEZ, *Menologium Cisterc.*, II, 484.]

Reverendissimo domino et Patri INNOCENTIO, Dei gratia summo pontifici, G. eadem gratia, Lingonensis episcopus, R. eadem Gabilonensis episcopus, G. de Cistercio, N. de Firmitate, G. de Pontiniaco, et G. de Claravalle dicti abbates salutem et tam devotum, quam debitum subjectionis et reverentiæ famulatum.

Sanctæ Paternitati vestræ rei gestæ scriem declaramus de fratribus Calatravensibus militiæ, qui nunc de Salvaterra dicuntur, postquam idem castrum Calatrava occupatum est a paganis, quo ordine Morimundensis domus filii facti sunt, ea ratione et obnoxietate filiationis, qua filia domus matri domui subijcitur, respicit et tenetur, quatenus si quis aliquid contra hoc moliri nititur, viso testimonio nostro, totum molimen ejus auctoritatis apostolicæ judicio destruat. Cum fratres Calatravenses ab ipsa inchoatione sua, Cisterciensem professi sint ordinem, hoc se censeri nomine gratulantes, sub quo in omnibus fere Christianitatis partibus nomen Dei a fidelibus benedicatur et laudatur. Placuit magistro et fratribus de Calatrava, ut idem magister, anno Domini 1187, se Cisterciensi capitulo præsentaret, ibique cum litteris regis Castellæ et precibus magnatum de Hispania postulationem suam et suorum faceret, quatenus eidem ordini Cistercii incorporarentur arctius et junctius unirentur.

Bonum visum est in oculis omnium petitio eorum, et quia de religione manabat admissa est. Præceptum est communi assensu, et deliberatione capituli, ut essent filii Morimundi, utque abbas et domus eadem in eos jus illud filiationis haberet, quale in Morimundo noscitur habere Cistercium, id est, auctoritatem visitationem annuam faciendi, magistrum qui loco abbatis est creandi, vel amovendi; culpas quæ accidunt emendandi, ultionem de excessibus exigendi, et similia. Traditum est institutum et vitæ norma præscripta, et de victu et vestitu deinceps ab eis observanda traditio, ac de cæteris spiritualibus studiis, quæ in ordine conservantur, quæ ipsi gratanti voto et animo susceperunt, sicut in rescripto chartæ, quæ inter illos et Morimundenses facta fuit, quam hic ideo,

A ut vobis palam fiat, compegimus et scripsimus in promptu est intueri, etc.

Constitutiones militum de Calatrava quæ Innocentio III confirmandæ proponuntur.

« Frater Wido, Cisterciensis humilis minister, cum episcopis et abbatibus totius capituli, venerabili fratri Nunno magistro et universitati fratrum de Calatrava, salutem et fraternæ charitatis affectum.

« Laudabile propositum vestrum, quo a militia mundi ad Christi militiam conversi, inimicos fidei expugnare statuistis, plurimum approbamus, omnipotenti Deo, qui quos vult, quomodo vult ad se trahit, et alium sic, alium quidem sic ad suum obsequium convertit, gratias agentes, pro profectu vestro et augmento, merito et numero, apud eum humiliter supplicamus. Quod autem postulastis, suscipi vos videlicet in communionem beneficiorum ordinis nostri, non ut familiares, sed ut vere fratres, gratanter annuimus. Quod consequenter vivendi formam præscribi vobis auctoritate nostrâ exigitis, nos communicato consilio, de victu ac vestitu vestro pauca vobis capita exprimere non negligendum putavimus. Lincis itaque in femoralibus tantum uti vobis licebit; vestes moderatas, honestas, commodas ad consilium domini Morimundensis et magistri vestri habeatis, et scapulare pro habitu religionis. Vestiti et cincti dormietis, et in oratorio, et in refectorio et in dormitorio, et in coquina jure silentium tenebitis. Summopere cavebitis, ne in qualicumque veste ac superfluitatis argui, ac curiositatis possitis notari. Tribus vero in hebdomada diebus, id est, feria tertia, quinta et Dominica cum præcipuis diebus festis, carnibus vesci licebit. Uno tamen ferculo, et unius generis, quantum ad carnes pertinet, contenti eritis, et ad mensas ubique silentium tenebitis. Præterea petitioni vestræ condescendimus, ut videlicet nulli ordinis nostri liceat quemcumque fratrum vestrorum recipere absque assensu vestro, sed et vos erga nostros eadem lege tenebimini. Cum autem ad aliquam abbatiam ordinis nostri veneritis, quoniam consuetudines nostras minus novistis, non in conventu, sed in hospitiiis honeste et charitative, quantoque familiarius fieri poterit, recipiemini. Capellanos in domo vestra professos, sicut vos, in bono ordinis recipimus. Qui fratrem suum percusserit, sex mensibus ad arma et equum non accedat, tribus diebus in terra comedet. Qui magistro suo

inobediens fuerit, similiter patiat. Qui in quacun- que alia obedientia positus fuerit, non contradicat. Qui in fornicatione publice deprehensus fuerit, anno uno in terra comedat, tribus diebus in septimana in pane et aqua; feria sexta disciplinam accipiat. Ab Exaltatione Sanctæ Crucis usque in Pascha, tribus diebus omnes in hebdomada jejuna- bunt qui domi sunt; qui autem inter Saracenos, sicut magister ordinaverit, et sicut solent. De his omnibus præcipimus, ut obediatis magistro vestro et professionem faciatis sicut abbati. Qui plus aut minus his quæ hic continentur quæsierit, de domo expellatur: Vos autem facimus liberos ab omni exactione abbatum. Confessiones vestras capellani, qui missas vobis cantabunt, recipient, et ipsos vos eligetis. Magister etiam capitulum quotidie teneat vobis, et duas quadragesimas jejunabitis. Si abbatias ædificare poteritis, dominus Morimundensis ordinet eas. Idem abbas Morimundi provideat quomodo per se vel per alium semel in anno visitentur. Duo monachi de eodem monasterio, postquam constructum fuerit, quoties necesse fuerit cum ipsis fratribus morabuntur.

« Actum ab anno Incarnationis Domini 1198. »

His ergo, Pater sanctissime, ita gestis et hujus- modi a capitulo taliter impetratis, idem magister ad sanctam Sedem apostolicam cum quodam mona- cho nuntio domini Morimundensis accessit, et hæc sibi obtinuit apostolico privilegio confirmari. Qui et Morimundensis nuntius privilegium sibi innovari impetrans a prædecessore vestro piæ memoriæ papa Gregorio VIII super abbatibus, grangiis et pos- sessionibus et pertinentiis, quæ domus eadem pos- sidebat, domum et ordinem et fratres de Calatrava, et omnia ad eos pertinentia, inter cætera privi- legiata domui suæ prædicti adjutorio reportavit. Postea vero succedentibus sibi summis pontificibus, et Morimundensibus nova a novis apostolicis privi- legia requiruntibus, factum est ut habeant Mori- mundenses in privilegiis quatuor, videlicet Gregorii, Clementis, Cœlestini, Innocentii, eandem domum, id est Calatravam in eorum qui ad ipsos pertinent annumeratione consortam. Itaque pietatem vestram quantum precum instantia possumus, exoramus, quatenus hoc jus filiationis in ipsos, quod tanto consilio et discretionem concessum est Morimun- densi domui, scriptis apostolicis confirmetis, ne eam contingat tali membro factione quorumlibet malignantium mutilari. Erunt forte de illis qui ad vos veniant, litteras emancipationis et avulsionis ab ordine vel translationis ad aliam domum falsis suggestionibus petituri, ambulantes in magnis, et ordini subijci dedignant, obliti quanta in majo- ribus eorum humilitas fuerit; qui non in genere, non in divitiis, non in armis, non in crebris paga- norum victoriis, non in reportatis locupletibus fre- quenter exuviis gloriantes, seipsos ordini specialiter ac fideliter Morimundo voluntarie subdiderunt. Il- lorum ergo temerario ab apostolica auctoritate ob-

viandum est nisi, ne domus prædicta tam dam- nose et tam graviter demembretur.

II.

juramentum fideitatis quod fecit Joannes de Ceccano Romanæ Ecclesiæ, pro tuendis et conservandis regalibus sancti Petri.

(Anno 1201.)

[MURATORI, *Antiq. Ital.*, I, 621.]

Anno quarto pontificatus domini Innocentii papæ III, nobilis vir Joannes de Ceccano juravit fidelita- tem ipsi domino papæ Innocentio, de Ceccano et tota terra, quam tenet in palatio Anagnino, coram episcopis, presbyteris, diaconibus, cardinalibus, astantibus multis clericis et nobilibus Anagninis, et extraneis etiam, et militibus ipsius Joannis de Cec- cano. Et recognovit Ceccanum, et totam aliam ter- ram suam se ab Ecclesia Romana tenere. Forma vero fidelitatis hæc fuit: « Ego Joannes de Ceccano, ab hac hora in antea fidelis ero beato Petro et Ec- clesiæ Romanæ, et domino meo papæ Innocentio, et successoribus ejus canonice intrantibus. Non ero in facto neque dicto, neque in consilio, aut in consensu, ut vitam perdant aut membrum, vel capiantur mala captione. Consilium, quod per se vel per nuntium, aut litteras mihi crediderint, ad eorum damnum me sciente nulli pandam. Si eorum certum damnum scivero, si possum, remanere faciam: si non possum, significabo eis per me vel per meas litteras aut nun- tium, vel dicam tali personæ, quam eis credam pro certo dicturam. Ceccanum et totam aliam terram meam, quam habeo, et alia regalia beati Petri, quæ habet, adjutor eis ero ad defendendum: quæ non habet, ad recuperandum, et recuperata ad retinen- dum et defendendum contra omnes homines. Hæc omnia observabo bona fide, sine fraude, et malo ingenio. Sic me Deus adjuvet, et hæc sancta Dei Evan- gelia. » Post hæc mittens manus suas inter manus ipsius domini papæ, fecit ei ligium hominum. Do- mnus autem papa investivit eum de gratia sua cum cuppa argentea deaurata. Postmodum vero eodem anno, idem dominus papa fidelitatem et servitium ipsius Joannis de Ceccano et progenitorum ejus attendens, ei castrum Sitense in beneficium assi- gnavit.

II bis.

De fidelitate et hominio Romanæ Ecclesiæ præstitis ab Andrea de Calviniano, et custodia burgi Dolensis commissa eidem.

(Anno 1202.)

[MURATORI, *Antiq. Ital.*, I, 623.]

Anno quinto domini Innocentii III papæ, nobilis vir Andreas de Calviniano fecit fidelitatem domino papæ Innocentio, de custodia burgi Dolensis, hoc modo; in Lateranensi palatio coram episcopis, præ- sbyteris, et diaconibus cardinalibus, astantibus mi- litibus et clericis ipsius nobilis, abbate Dolensi, et duobus monachis suis, et multis aliis tam clericis quam laicis: *In nomine Domini. Amen. Ego Andreas de Calviniano, dominus castri Radulfi, ab hac hora*

in antea fidelis ero beato Petro et Ecclesie Romanæ, A et domino meo papæ Innocentio, et successoribus etc. (ut supra), burgum Dolense, cujus custodiam ab Ecclesia Romana teneo, et alia regalia beati Petri, quæ habet, adjutor eis ero ad defendendum; quæ non habet ad recuperandum: recuperata ad retinendum et defendendum contra omnes homines. Legatos et nuntios Ecclesie Romanæ honorifice suscipiam, et benigne tractabo; et per totam terram meam securum eis pro posse meo præstabo conductum. Hæc omnia observabo sine fraude et malo ingenio, bona fide. Sic me Deus adjuvet, et hæc sancta Dei Evangelia. Post hæc mittens manus suas inter manus domini papæ, fecit ei ligium hominum. Dominus autem papa investivit eundem gratia sua de custodia burgi Dolensis.

III.

Ottonis imperatoris pactum cum Adolfo archiepiscopo Coloniensi.

(Anno 1202, Sept.)

[Prodit jam primavice ex codice bibl. olim Paulinæ Monasteriensis, jam regie Berolinensis, epistolas Innocentii III ad ecclesiam Coloniensem pertinentes complexo, cujus uberiores notitiam debemus V. Cl. Rœstell, diligentis operis nostri fautori, qui flagitantibus nobis, pactum utrumque Coloniense inde descriptum transmisit. Quæ littera obliqua exprimentur, in codice deleta supplere conatus sum. Causam hujus pacti ex Godefridi annalibus ad a. 1202 discimus. PERTZ, *Monum. Germ. hist.*, Leg. II, 206.]

Quomodo Adolfus secundo juravit regi Ottoni et de compositione eorum.

Jurabunt priores Colonienses, præpositi, abbates, decani, et scolastici, quod bona fide archiepiscopum Coloniensem inducent ad constans et fidele obsequium regis Ottonis, nec in vita Ottonis regis alii regi adhereat; quod si non servaverit, obedientiam quam ipsi debent subtrahent, et domino papæ eam servabunt; obsequium autem archiepiscopo ab eis debitum regi Ottoni impendent, donec archiepiscopus ad obsequium regi Ottoni ab ipso secundum formam juramenti sui debitum revertatur. Nobiles terre qui juramenti archiepiscopo Coloniensi sunt astricti, qui nunc sunt presentes, et alii cum eorum haberi potest copia, coram rege et archiepiscopo jurabunt, quod inducent archiepiscopum Coloniensem ad constans et fidele obsequium regis Ottonis, et quod alii regi non adherebit. Quod si non fecerit, cum castris suis, et terris, ac hominibus suis, regi Ottoni servient, et non archiepiscopo, donec archiepiscopus resipiscat, et ad regem Ottonem predicto modo revertatur. Ministeriales sancti Petri 20 jurabunt pro se et pro aliis ministerialibus, ita quod alios bona fide ad idem servandum inducent, quod archiepiscopum inducent, et cetera ut supra. Quod si non fecerit, obsequium quod archiepiscopo debent, ipsi subtrahent, et regi Ottoni præstabunt, donec et cetera ut supra. 24 burgenses jurabunt pro se et pro aliis burgensibus, secundum formam

(99) Guidonis episcopi Prenestini.

(100) De Limburg.

juramenti ministerialium. Si autem inter regem et archiepiscopum variatum fuerit, ut rex dicat: « Archiepiscopus debito ac fideli modo mihi non adheret, » archiepiscopus econtra asserat, tres priores, tres nobiles, tres ministeriales, tres burgenses, de juratis convenient, et dictis eorum credetur vel pro rege vel pro archiepiscopo; et secundum eorum dicta omnes jurati aut archiepiscopo adhibebunt aut regi, secundum prescriptam formam. Ante omnia rex dabit fidem in manu domni legati (99), quod ea quæ præscripta sunt habebit rata, archiepiscopus similiter. Rex Otto monetam Aquensem a domno Walramo (100) expedit, et tam rex quam Galramus illi monetæ renunciabit in perpetuum, et domnus legatus sub anathemate prohibebit monetam in Coloniensi scemate cudi Aquis nunquam, vel alibi, extra civitatem Coloniensem, et scribet Romano pontifici ut sententiam suam confirmet. Rex theloneum Dusburgense dimittet nec umquam resumet, et domnus legatus similem sententiam profert, cum confirmatione Romani pontificis. Rex et archiepiscopus cum suis familiaribus tractabunt cum effectu, qualiter turrim regiam (1) apud Werthe cum suo theloneo destruant. Privilegium quod intercesserint inter regem et archiepiscopum legitur in publico, et profitebitur rex in publico, se jurasse ut diligenter observet quæ in privilegiis scripta sunt, et quod ea nunquam violabit. Archiepiscopus dabit inducias regi usque ad festum sancti Johannis Baptistæ pro... marcis pro quibus obligaverat duci Brabantie curtem Sinzeche, et sit in optione regis in presenti fidejussores idoneos dare, vel si rex pecuniam non solverit, in festo sancti Johannis civitas Tremonia sit ypotheca archiepiscopi, donec persolvatur ei pecunia predicta. Juramenta priorum, nobilium, et ministerialium prestabunt successores et heredes decedentium. Et si rex indebite Coloniensem archiepiscopum vel Coloniensem ecclesiam tractaverit, predicti quatuor ordines obsequium suum regi subtrahent, donec satisfaciat; et hæc jurabunt. Burgenses civitatis Coloniensis jurabunt fidelitatem regi Ottoni sub hac forma: quod ab hac die in antea fidelitatem ei servabunt, Coloniensem civitatem ipsi custodient, contra omnem hominem, quamdiu ecclesia sancti Petri, archiepiscopum Coloniensem, priores, nobiles, infeodatos, et ministeriales sancti Petri, ac civitatem Coloniensem, in suo jure conservaverit.

IV.

Regis Angliæ. — Orat ne ante peractum quinquennium Galfridus filius Petri peregrinetur.

(Anno 1204.)

[RYMER, *Fœdera*, I, 91. Claus. 6 Joh. m. 6, in Turre London.]

Reverendissimo Patri in Christo, etc. INNOCENTIO, Dei gratia summo pontifici, etc. JOANNES Dei gra-

(1) *Vox dubia in codice.* RŒSTELL.

tia rex Angliæ, etc. debitam ac devotam in omnibus reverentiam.

Quoniam in tali sumus statu, quod grave esset nobis fideles nostros, qui nobis familiariter adhærent, et de quorum fidelitate non dubitamus, et per quorum consilium terra nostra regi debet et defendi maritime; quia dies mali sunt, et de die in diem visum sit homines nostros fraudulenter et dolose a fidelitate et servitio nostro recedere, et in nos insurgere, per quod status terræ nostræ, sicut novit Sanctitas vestra, turbatur, excellentiæ vestræ ea qua possumus devotione supplicamus, quatenus habita consideratione ad statum nostrum, differre velit usque ad quatuor vel quinque annos peregrinationem dilecti et fidelis nostri Galfridi filii Petri justiciarii nostri, cruce signati; cujus præsentia nobis et terræ nostræ, ita est necessaria, quod eo nullatenus carere possimus.

Et nos Domino dante, tam ipsum quam alios cruce signatos in terram Jerusalem mittemus, sicut terræ redierint.

Moveat igitur et ad hoc inducat paternitatem vestram status nostri conditio, ita quod vobis proinde merito grates scire debeamus.

Teste meipso, apud Winton; xxiv die Novemb.

V.

Henrici Hungariæ regis. — Contra quosdam qui constitutiones ab apostolicæ sedis legato promulgatas non admiserant.

(Anno 1204.)

[FARLATUS, *Illyr. sacr.*, V, 46.]

Venerabili in Christo Patri INNOCENTIO, Dei gratia sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ summo pontifici, HENRICUS eadem gratia Hungariæ, Dalmatiæ, Bosniæ, Serviæque rex, salutem et fidelem in omnibus reverentiam.

Cum humilis ac fidelis Sanctitatis vestræ capellanus Joannes ad præsentiam nostram accedens, duos principales ex eis, qui in terra Culini Bani, prout ferebatur, damnatam hæreticorum sectam fovebant, secum adduxisset; nos inspectis orthodoxæ fidei articulis, quos ad ipsius Joannis exhortationem illi, ad quos missus fuerat, non susceperunt, eadem capitula sub sigillo nostro contenta, domino illius terræ filio, scilicet memorati Culini, qui tunc apud nos erat, dedimus, districte præcipientes, ut ea et alia, si qua Romana sedes eis de cætero secundum Deum transmittere decreverit, ab omnibus in terra sua faciat inviolabiliter servari. Idem etiam cum hoc juxta voluntatem nostram admisisset, se manu nostra et J. archiepiscopi Colocensis subsequenter obligavit, quod si de cætero supradictos, vel alios homines in hæresi scienter manutenere vel defendere in terra sua præsumperit, mille marchas argenti persolveret; quarum medieta vobis, altera vero fisco nostro medieta obveniet. Illi præterea duo priores, qui cum præfato capellano vestro Joanne venerint, tam pro se quam pro fratribus suis, a quibus missi fuerant, in præsentia

A nostra jurarunt, quod constitutiones jam a dicto fidei legato vestro promulgatas, et sibi traditas, firmiter observabunt, et in perpetuum, etc.

VI

Instrumentum de castro Nympharum tradito domino papæ Innocentio III.

(Anno 1204.)

[MURATORI, *Antiq. Ital.*, I, 677.]

In nomine Domini, anno Dominicæ Incarnationis 1204, et anno XII pontificatus domini Innocentii III papæ, indictione VII, mense Aprili die XX. Nos quidem Pbilippus et Bartholomæus fratres, filii quondam Lombardi, præsentem et consentientem in hoc nobis domina Aldruda sorore nostra, uxore quondam Scotti cognati nostri, et omne suum jus et actionem vel exceptionem, quod quasve in omnibus subscriptis rebus habere quoquo modo videtur, tam respectu ususfructus subscriptarum rerum, quem a Joanne Paparone filio olim ejus reliquit, quam etiam aliter cujuslibet rei vel causæ occasione, omnia refutante, concedente, atque donante ante præsentiam domini Joannis, Obicionis, et Henrici, Transtiberim judicum Dativorum, et Nicolai Tulli causidici, et testium subscriptorum, ad hoc specialiter rogatorum, propria nostra voluntate renuntiamus, et in omnibus et per omnia generaliter refutamus, et possessionem, quam de subscriptis rebus dominus papa, vel alter pro eo habet, modis omnibus confirmamus; vobis vero domino Octaviano, Dei gratia, domini papæ Innocentii III consobriño et camerario, mandato quoque et procuratore ipsius domini papæ ad hoc specialiter constituto, ad opus et utilitatem ejus, ejusque successoribus, et totius Romanæ Ecclesiæ perpetuo. Id est illam eandem integram tertiam partem pro indiviso, vel plus, si nobis modo quolibet pertinet, videlicet totius castri Nympharum cum tenementis et pertinentiis suis intus et de foris. Quam dominus Oddo filius quondam domini Petri Frajapani prædicto Scotti Paparoni, cognato nostro pro quingentis triginta libris Parvensium senatus vendidit, et in solutum concessit ac tradidit; sicut per instrumentum manu Joannis Boni seriniarii conscriptum apparet, quod vobis ad majorem curam damus. Quæ vero tertia pars dicti castri cum omni jure, quod dictus olim Scottus in dicto intus et deforis habuit, nobis pertinet ex testamento Joannis Paparoni nepotis nostri filiique olim dicti Scotti, sicut pariter per instrumentum manu dicti Joannis Boni seriniarii conscriptum apparet, quod etiam vobis ad majorem cautelam damus. Quodcumque itaque jus, et quamcunque actionem personalem et in rem, sive hypothecam, tam etiam ad agendum quam ad excipiendum, quod, quamve in toto dicto castro cum tenementis et pertinentiis suis intus et deforis, et specialiter in dicta tertia parte ipsius castri, nobis, ut dictum est, competit, vel ejus respectu adversus quamcunque personam habemus, vel habere quoquo modo possemus, videlicet tam jure vel occa-

sione supradictæ concessionis, venditionis, et in solutum dationis, ipsi olim prædicto Scotto a prædicto domino Oddone factæ, quam etiam respectu vel jure donati legati, quod nobis prædictus olim nepos noster in suo testamento reliquit, vobis, ut dictum est, pro dicto domino papa et successoribus ejus procuratorio nomine refutamus, cedimus et mandamus; ita ut quidquid hactenus in dicto castro vel respectu ejus adversus quameunque personam, nostro jure et nomine agere vel excipere seu exercere possemus, ipse dominus papa et successores ejus suo jure et nomine exercent, agant et excipiant, et eum tanquam dominum, procuratorem in sua re constituimus, ut in loco, jure et privilegio nostro in omnibus succedant.

Hanc autem refutationem, concessionem et mandatum vobis, ut dictum est, facimus pro quingentis triginta libris honorum Parvensium senatus, quas nobis de mandato dicti domini papæ, et pro eo, atque de sua pecunia, ut dictum est, procuratorio nomine datis atque persolvitis pro omni nostro jure, quod nobis in dicto castro et suis pertinentiis intus et deforis competit vel competere possit quoquo modo. De quibus omnibus, et de omni nostro jure nos bene quietos et pacatos vocamus, et non solutæ pecuniæ exceptioni omnino refutamus. Quarum autem quingentæ minus octo libræ sunt ex illis quingentis libris parvorum senatus, quas Bobo Bonifilius prædicto castro recolligendo in deposito habuit: ideoque amodo dictus dominus papa, vel alter pro eo potestatem et licentiam habeat, dictam portionem nostram denotati castri cum tenementis, et pertinentiis suis intus et deforis tenere, et facere ex eo quidquid voluerit semper. Insuper sub pœna dictæ pecuniæ duplæ, vobis pro dicto domino papa bonæ et legalis plejariæ promittimus, hoc nostrum jus ac ipsam prælibatam portionem nostram nulli alii personæ obligasse, concessisse, nec aliter alienasse. Præterea vobis pro dicto domino papa et successoribus ejus procuratorio nomine, ut dictum est, pignori ponimus et obligamus, et pro nobis et nostris hæredibus et successoribus, quantum ad subscriptum, damnum, si acciderit, pertinet, amodo precario et ejus nomine possederimus, videlicet omnes res et possessiones nostras mobiles et immobiles vel sese moventes, quas infra urbem et deforis habemus vel habebimus; ita tamen si per obligationem, concessionem, vel quamlibet alienationem tam a nobis quam a dicto olim Scotto cognato nostro, et Joanne filio suo nepoteque nostro, vel etiam a dicta domina Aldruda sorore nostra, quantum ad usumfructum pertinet, modo quolibet factam, aliquo, quod absit! in tempore dictus dominus papa vel successores ejus ex hac causa damnum aliquod de jure, tam impensarum nomine, quam aliter patientur; quanti erit damnum, tantum auctoritate propria, nostroque mandato, quod eis facimus, in rebus et possessionibus nostris eis placentibus jure

pignoris et plejariæ nomine vindicent, capiendo et alienando et eis in omnibus satisfaciendo. Et si contradicere tentaverimus, a jure, quod in eisdem rebus habemus, omnino cadamus, et ipsum damnum duplum nomine bonæ et legalis plejariæ pœnæ nomine solvere et dare ipsi domino papæ vel successoribus ejus, per vos procuratorio nomine promittimus. Et in iis omnibus refutamus omnem juris vel legum seu boni usus auxilium, quod pro nobis in hac causa introductum est, ita ut nullum jus, nullamque actionem vel exceptionem adversus dictum dominum papam et successores ejus, ad infringenda quæ dicta sunt, valeamus opponere. Novissime autem pro nobis et nostris hæredibus et successoribus, vobis pro dicto domino papa et ejus successoribus procuratorio nomine, ut dictum est, quæ dicta sunt, omnia observare, adimplere, et contra nulla ratione venire promittimus nomine plejariæ, et principalis obligationis, sub pœna legitima ex stipulatu promissa totius suprascriptæ pecuniæ duplæ. Et soluta pœna hæc chartula firma permaneat. Quam scribere rogavimus Joannem Leonis Scriniarium in Mense et indictione suprascripta VII, testes Girardus Scrofani, Joannes Oddonis Romani, Rainerius Joannis Pauli, Joannes Bobonis Bonifilius, Siginulfus de Buriella, Adinulfus Oddonis.

Ego Joannes Leonis, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ scriniarius habens potestatem dandi tutorem et curatorem, emancipandi, et decretum interponendi, et alimenta decernendi, complevi et absolvi.

VII.

Henrici fratris imperatoris Constantinopolitani. — Qualiter debellatus et captus fuit imperator Balduinus.

(Anno 1205.)

[DUCHESNE, *Rer. Franc. Script.*, V, 806.]

Sanctissimo Patri ac domino INNOCENTIO, Dei gratia summo pontifici, II. frater imperatoris Constantinopolitani, et moderator imperii cum debita reverentia humili et devota, pedum oscula.

Cum universum exercitus Christiani progressum, et laborum peregrinationis nostræ seriem, Paternitati vestræ per multiplices litteras, et nuntios, frater meus et dominus imperator, usque ad Martium elapsam novissime satis lucide significaverit, eventus nostros extunc prioribus multum dissimiles, imo peccatis nostris exigentibus nimis miserabiles, vobis tanquam Patri et domino dignum duxi propalare. Contigit Græcos, qui ex magna malitia et perfidia consueta, post omne genus securitatis et cautionis proditionem semper super nos exhibent, statim post dimissionem nuntiorum ad vos ultimo directorum proditionem quam pridem conceperant, rebellionem contra nos facta, detegere manifeste. Quo comperto, frater meus et dominus imperator opportune paucioribus comitatus; quippe nobis per munitiones et marchias pro magna parte dispersis, contra caput rebellionis, Andrinopolim videlicet, quæ est civitas Græciæ munitissima et montibus

tantum interpositis, Blancorum affinibus populis, A
 ulciscendi animus intendens urbem regiam egres-
 sus est. Eramus enim tunc temporis sic divisi:
 marchio Mōntis-Ferrati ultra Thessalonicam erat
 cū multis. Ego ex altera parte brachii Sancti
 Georgii eram apud Andromiticum cū non paucis.
 Paganus de Aurelia, et P. de Bracel. versus Ni-
 cæam ex eadem parte, E. de Tric apud Philippolim
 cum pluribus, et alii alibi per loca et munitiones
 dispersi. Porro audito a Jannicio Blancorum Do-
 mino, quod Latini in tanta virorum paucitate civi-
 tatē predictam obsedissent, quem etiam Græci in
 auxilium suum occultum, ut magis læderent evo-
 carant, irruit subito Blachus ille Joannicius in no-
 stros cum multitudine barbarorum, Blachis, Com-
 manis, et aliis, quibus etiam nimis improvise ob-
 viam exeuntibus nostris, et remotius quam oportet
 instantibus, et per inimicorum insidias tandem
 vallatis undique, proh dolor! dominus imperator,
 Comes Lodoicus, Stephanus de Pertico, et quidam
 alii barones et milites, quod non sine sanguinea-
 rum lacrymarum effusione referre valeo, tanta
 obruti multitudine non sine damno tamen illorum
 ab inimicis intercepti sunt. Nescimus revera qui
 capti fuerunt, qui occisi; accepimus tamen ab ex-
 ploratoribus nostris certissimis, et fama veridica,
 quod Dominus meus imperator sanus teneatur, et
 vivus, qui ab eodem Joannicio satis ut asseritur
 pro tempore honorabiliter procuratur, cum qui-
 busdam aliis, quos tamen adhuc expresse nesci-
 mus. Sciatis autem quod ab eo die, quo Græcorum
 fines ingressi fuimus, usque ad diem infelicis illius
 congressus, quantacunque nobis et nostris concur-
 reret multitudo, licet alii paucissimi fuerint cum
 triumpho tamen semper in victoria recesserunt.
 Inestimabilem vero jacturam, quam tunc nobis
 dolemus et plangimus accidisse ex inconsulta no-
 strorum audacia, et peccatorum nostrorum meritis
 credimus contigisse. Illi itaque qui elapsi a prælio
 manus inimicorum evaserunt, consilio abbreviato,
 cum iis qui ad acceptoria servanda remanserant,
 absque alio damno ab obsidione recesserunt. Qui-
 bus recedentibus in urbem regiam, et inopinaliter
 desolatis, tantam Dominus subito dedit consolati-
 onem ut quasi in momento omnes simul quot
 dispersi fuerant tanquam convocati a Domino apud
 civitatem quamdam quæ dicitur Rodestech conven-
 nirent. Marchio tamen fideliter et victorioso in suis
 branchiis, E. de Tric, in suis partibus per Dei
 gratiam incolumis morabatur, et indemnis. Inspec-
 ctis igitur ibidem nostrorum viribus, urbes et ca-
 stella extunc munire cepimus, quæ contra Græco-
 rum rebellionem posse tenere videbantur, et inter
 agendum Constantinopolim usque profecti sumus.
 Licet itaque in personis amissis infortunium lu-
 gubre nobis acciderit, speramus tamen in Domino,
 et audenter confidimus, quod inimicorum nostro-
 rum insidias et assultus quicumque fuerint, diutius
 in Domino sustinere poterimus, et etiam de lon-

ginq̄ subventionem et auxilium expectare. Ecce
 tamen quod verebamur hoc accidit, et quod fama
 ferebat publica, hoc quoque per litteras Blachi confe-
 derationem ipsius cum Turchis, et cæteris crucis
 Christi inimicis continentes edocti sumus, quas etiam
 a nobis cum nuntiis ipsius interceptas apostolatui
 vestro in utraque lingua transmisimus, licet gra-
 vius expectato vulnus incurritur et ruina. Cujus
 susceptionem vobis incumbere tanquam Patri om-
 nium et nostro patrono, et Domino, nemo est qui
 ambigat; præsertim cum ob Ecclesiæ tantum uni-
 tatem reformandam, et Terræ Sanctæ subventio-
 nem laboremus, quorum munere hactenus pendet
 exaltatio, sicut communis omnium Christianorum
 in Oriente degentium, et præcipue venerabilium
 fratrum militiæ Templi et Hospitalis utriusque qui
 nobiscum sunt, clamat assertio, ut non solum ipsius
 liberationem hæc operetur redintegratio, verum
 etiam omnium paganorum et crucis Christi inimi-
 corum confusionem omnimodam apertissime pro-
 curare videatur: sicut econtra ejus disturbatio,
 quod Dominus avertat, non solum recuperandi par-
 tem amissam Terræ Sanctæ spem auferret, imo et
 illam quæ a præsentī Christiano cultui dedita est,
 procul dubio spem præcideret detinendi. Atten-
 dentes igitur sicut a principio imperfectum no-
 strum ad tam ardui propositi celsitudinem minus
 sufficere, ad vos tanquam summum et præcipuum,
 imo unicum spei nostræ refugium et fundamentum,
 qui solus præ filiis hominum, et principibus, et
 regibus in quantalibet potestate constitutis, nobis
 potestis succurrere, supplici et devota intentione et
 mente confugimus, ad pedes Paternitatis vestræ
 prona humilitate prostrati, et quanta possumus
 precum instantia cum lacrymis implorantes, qua-
 tenus filiis vestris in tanto periculo constitutis, et
 præ cunctis viventibus consilio, et auxilio vestro
 indigentibus, consuetum pietatis impendere non
 differatis affectum: quod iterato securius a Pater-
 nitatis vestræ dulcedine postulamus, quanto præter
 peregrinationis nostræ votum solemne pro Ecclesia
 Romana corpora nostra et vitas impendimus; in
 quo præter communem omnium Christianorum.....
 sollicitudinem, et nos Paternitati vestræ, et
 vos nobis tanquam militibus vestris et Ecclesiæ
 Romanæ stipendiariis districte novimus obli-
 gatos.

VIII.

Ejusdem. — Similis argumenti.

(DUCHESNE, *ibid.* p. 807.)

Statum nostrum, et rumores qualescunque pro
 nuntiorum opportunitate Sanctitati vestræ dignum
 ducimus revelare. Satis ut credimus vobis innotuit
 qualiter peccatis nostris exigentibus, dominus noster
 imperator, occisā et capta magna parte suorum,
 quod sine cordis amaritudine, et dolore maximo
 dicere non possum, a Comannis in bello Adriano-
 poli captus fuerit. Postmodum cum principes et
 barones et milites exercitus me imperii haillivum

elegerunt, egressus ex urbe regia cum exercitu Christiano, civitates et castella plurima, quæ nobis rebellia fuerant subjugavimus, et munitis marchis nostris, circa festum Sancti Remigii Constantinopolim reversi fuimus. In munitione vero cujusdam civitatis, quæ Rossa dicitur, H. de Teneramunda, virum ulique strenuum et discretum, cum multis militibus et serjantis reliquimus : et dum morarentur ibidem, circa Purificationem beatæ Mariæ significatum eis Blancos Rossam prope, castrum quoddam occupasse; qui de Rossa de nocte exeuntes armati Blancos quos illic invenerunt occiderunt, et castro dejecto cum præda Blancorum et equitaturis eorum, versus civitatem suam redire : quibus redeuntibus ex insidiis prope Rossam occurrit multitudo Blancorum et Comannorum, et congressu facto ex utraque parte, proh dolor! ultione divina nostri fere omnes occisi sunt vel capti; illi vero quibus custodia civitatis deputata fuerat, circiter quadraginta milites, de nocte recedentes cum serjantis ad nos sani redire; et sic Dominus flagellum flagello adjiciens, meritis nostris perversis idipsum exigentibus, vultum indignationis suæ nobis ostendit. Veruntamen quia bellorum eventus fuit, est, et erit semper anceps, nec fieri potest quod semper bene cedat bellantibus, et sæpe tristitia lætis miscentur, non est desperandum virtuosus viris; nam parvo tempore mutatur fortuna, et Dominus respiciet suos, et statim reddet optata gaudia desolatis; in rebus arduis virtus comprobatur, et robustos viros ipsa reddent pericula cautiore. Nam adversitas quæ bonis votis objicitur non judicium reprobationis, sed probatio virtutis est. Nos ergo in his angustiis constituti, ad vos patrem omnium, imo, ut verius loquamur, nostrum in hoc facto turbationis recurrimus, vestrum implorantes auxilium et consilium : quatenus opus nostrum a nobis misericorditer inceptum, misericordius terminetis, quolibet bono modo profectum operis nostri necessario adjuvantes (2).

IX.

Philippi, Romanorum regis, promissa papæ.

(Circa annum 1205.)

[Vulgavit ea Harzheim in Conciliis Germaniæ T. III, pag. 467, ex codice bibliothecæ Otobonianæ a Schannato descripta. Adscribenda esse videntur anno 1205, quo Diethelmus episcopus Constantiensis die 12 Aprilis obiisse dicitur; certe Philippi litteras infra sequentes et legationem præcesserunt, cum hæc per Ottonem de Salem, proxime sequentes per Martinum priorem Camaldulensem, tertix demum litteræ per Henricum de Smalekke Romam delatæ sint. PERTZ, *Monum. Germ. hist.*, Leg., t. II, p. 208.]

Ego PHILIPPUS, Romanorum rex, semper Augustus, etc. Antequam Martinus, prior Camaldulensis, et frater Otto, monachus de Salem, venirent ad me, tractaturi.

1. De pace Ecclesiæ et imperii, voveram Deo et

(2) Eorum infortuniis dominus papa compatiens pro liberatione imperatoris nuntium specialem ad præfatum Joannicum destinavit.

A sanctis ejus, me iturum ultra mare, ad liberandum Terram promissionis a gentium feritate, et iterum post eorum adventum, audito verbo eorum de tractatu pacis, de concessione domini apostolici, in manu prædicti prioris, vice domini apostolici, voti et promisi Deo et sanctis ejus, et eidem priori loco dicti domini apostolici, me opportuno tempore, Ecclesiæ et imperio et liberationi terræ prædictæ, bona fide absque omni fraude, illuc iturum, et opitulante Deo, terram illam pro posse meo liberaturum. Hujus voti testes sunt : Diethelmus Constantiensis episcopus, Eberhardus abbas de Salem, Petrus abbas de burgo Sancti Sepulchri, frater Otto de Salem, Henricus dapifer de Wittingen, Henricus de Smalekke, Henricus marescallus de Papenheim, B Henricus notarius.

Insuper promisi, me facturum omnia hic subscripta :

2. Omnia bona, tam Romanæ Ecclesiæ quam aliarum ecclesiarum, quæ antecessores nostri, reges vel imperatores, injuste abstulerunt vel detinuerunt, vel ego abstuli vel injuste detinco, restituam et ab eis quiete ac pacifice possideri permittam.

3. Omnes abusus, quos antecessores mei in ecclesiis habuerunt, ut puta mortuis prælati bona ipsorum vel ecclesiarum eorum accipiebant, perpetuo relinquam.

C 4. Electiones episcoporum et aliorum prælatorum canonice fieri permittemus, omnia spiritualia pontifici relinquentes.

5. Monasteria irregulariter inventa, in quantum majestati imperiali congruit, cum adjutorio domini apostolici, regularibus conventibus, scilicet Cisterciensi, Camaldulensi, Præmonstratensi, subjiciemus, et operam dabo, ut tam monasterialis quam clericalis ordo, ea, qua decet, religione vivat et honestate.

6. Advocatos, sive patronos ecclesiarum, ab exactionibus, angariis, et perangariis, in quantum poterō, cessare compellam.

7. Si omnipotens Deus regnum Græcorum mihi vel libero meo subdiderit, ecclesiam Constantinopolitanam Romanæ Ecclesiæ, bona fide et sine fraude, faciam fore subjectam.

8. Romanæ Ecclesiæ in omnibus, et per omnia, fidelis et devotus atque filius et defensor semper ero.

9. Generalem legem statuam et observari faciam semper et ubique per totum imperium, ut, quicumque excommunicatus fuerit a domino apostolico, in banno statim sit imperiali.

10. Insuper pro pace et amicitia inter me et dominum apostolicum semper servanda, et omnimoda suspicione auferenda, ut ipse semper mihi sit benignissimus pater, et ego ei fidelissimus et optimus filius, filiam meam nepoti ejus, in conjugium dabo,

et alias vel alios de cognatione mea, secundum voluntatem suam, generi suo copulari faciam.

11. De omnibus excessibus meis ad mandatum et voluntatem domini apostolici Deo et Ecclesiæ plene satisfaciam.

Hæc et omnia in præsentia domini episcopi Constantiensis, et domini Martini prioris Camaldulensis, et domini Eberhardi abbatis de Salem, et domini abbatis Petri de burgo Sancti Sepulcri, et fratris Odonis de Salem, præsentium lateris, Henrici dapiferi de Walpur, Henrici mareschalli de Bappenheim, Helferici notarii, me facturum et observaturum, bona fide et sine omni fraude, juravi.

X.

Philippi pactum cum Coloniensibus.

(Anno 1206.)

[Ex eodem codice membr. sæculi XIII, cujus supra mentionem fecimus. Quæ littera obliqua exprimuntur, in codice legi non potuerunt, atque a nobis ex conjectura suppleuntur. PERTZ, *ibid.*]

Hec est forma compositionis inter Philippum regem et cives Colonienses.

Hec est forma compositionis statute inter Philippum regem et cives Colonienses. Universitas civium Coloniensium bona fide per litteras et nuncios laborabit apud dominum papam pro domino Adolfo, ut ipse sedem Coloniensem optineat; et si id quomodo apud dominum papam poterit obtineri, vel per gratiam vel per justiciam, civitas Coloniensis gratum habebit eum, et serviet ei, in quibus debet, tanquam domino. Si vero id apud dominum papam nullo modo obtineri poterit, cives ab amicis suis et cognatis qui huic compositioni interfuerunt, videlicet, duce Lotharingie, comite Gelrense, comite Iuliacense, comite de Monte, comite de Hostaden, comite de Kuke, Hermanno advocato, deinceps nullatenus inquietabuntur. Et quemcumque dominus rex principaliter, et dux Lotharingie, cum prescriptis magnatibus terre, pro episcopo habere voluerint, civitas ipsum pro episcopo habebit, excepto domino Adolfo. Item dominus rex omnia jura et consuetudines a patre vel a fratre suo imperatoribus *augustis* vel ab altero eorum per privilegia ipsis concessas, autentico privilegii sui ei confirmabit, et inviolabiliter observabit. Item quicquid cives Colonienses vel in sale vel in vino seu quacumque alia re, per indebitam exactionem cuiquam *damni* intulere, de eo ipsi de cetero absque omni juris vindicta liberi et absoluti remanebunt; et quicquid etiam occasione gwerre ipsis civibus dampni illatum est, sine omni querela inultum remanebit. Item de voluntate et gratia domini regis erit, quascumque munitiones de propriis rebus et muris suis construxerint. Item clerici quicumque sive laici qui in hac forma compositionis remanere voluerint, salvi sint tam in rebus quam in personis. Qui vero eam recusaverint, pro inimicis imperii habeantur, nec aliqua eis in civitate habitatio concedatur, nec etiam aliquam vel in rebus vel in personis pacem habere debent. Item quicumque habent

tes possessiones infra muros civitatis, tempore gwerre a defensione civitatis se subtraxerunt, de singulis marcis redituum persolvent marcam numerorum. Item cuicumque civium Adolfus archiepiscopus quondam, vel Bruno archiepiscopus, monete vel telonii reditus impignoraverint, ipsi debitum suum recipient, et nichil præter sortem; exceptis feodis et *teloneo* de Erempozzen, qui optinebit pignora et beneficia in moneta, secundum privilegium ab Adolfo archiepiscopo sibi collatum. Ita quod predicti creditores certam debiti sui reddant rationem coram eis, quos magnates terre ad hoc constituerint; persolutis vero debitis si quid superfuerit, ad consilium regis et prescriptorum magnatum erit. Item cives Colonienses inducias habent de fidelitate facienda domino regi usque ad dominicam Invocavit me, et statim illo termino elapso facient ei fidelitatem tanquam domino et regi suo; et quod istud tunc fiat, iuratum est Colonie a duobus milibus hominum et amplius; et ne violetur hec compositio, data fide promisit dux Lotharingie, et prescripti comites. Item si occasione hujus compositionis quisquam cives Colonienses gravare præsumeret, dominus rex principaliter ipsos manutenebit, et magnates etiam terre ipsos omnibus modis juvabunt. Ipsi etiam burgenses ad hec observanda magnatibus terre assistent. Item exactiones indebitas quas facere consueverunt tempore gwerre, de cetero non recipient; et per hanc formam compositionis in continenti in gratia domini regis erunt, et salvis rebus et personis per totum imperium, quocumque voluerint, ibunt.

XI.

Philippi scriptum et legatio ad papam.

(Anno 1206.)

[Vide Regesta Innocentii III, hujusce editionis tom. III, col. 1152.]

XII.

Instrumentum de homagio factis a comite Ildebrandino domino papæ Innocentio III.

(Anno 1207.)

[MURATORI, *Antiq. Ital.* I, 613].

In nomine Domini, anno Incarnationis ejusdem 1207, pontificatus vero domini Innocentii III, papæ, anno x, indictione x, mense Julii die ultimo.

Acta publica si litterarum memoriæ tradita fuerint, nube oblivionis remota, prospera inspectione clarescent. Quapropter ego Joannes de Sancto Laurentio sanctæ Romanæ Ecclesiæ scriniarius, mandato et præcepto domini Innocentii III papæ, ligium homagium nunc factum eidem domino papæ in palatio Montis Flasconis a comite Ildebrandino, sicut vidi, audivi et interfui, et fidelitatem olim exhibitam eidem domino papæ a prædicto comite, sicut inferius continetur, publicis litteris scribere curavi. Comes Ildebrandinus confessus fuit in palatio Montis Flasconis coram præscripto domino papa, præsentibus episcopis, cardinalibus, præfecto Urbis, et multis clericis et laicis, se jurasse fidelitatem eidem domino papæ, successoribus suis et Ecclesiæ Ro-

causæ coram dicto præfecto Petro Sarraceno, dicti A domini papæ senescalco, et Donnico ejusdem domini subdiacono, et eo tempore castellano Montis Flasconis. Et ipse comes mense et die supradicto fecit ligium homagium dicto domino papæ Innocentio coram episcopis, cardinalibus, præfecto Urbis, et multis aliis tam clericis quam laicis in eodem palatio pro castro Montis Alti, comitatu de Rosellis, et aliis terris, quas tenet ab eo, sicut apparet per privilegia Romanæ Ecclesiæ. Et idem dominus papa investivit dictum comitem de dictis castris, comitatu, et terris, coram omnibus *per cuppam argenteam*. Et inter omnes hi interfuerunt dominus Theobaldus de Præfecto, dominus Petrus de Columna, dominus Stephanus de Romano Carzoli, dominus Oddo Infans de Columna, dominus Thomas de Supino, dominus Guido de Colle de Mendi, Transmundus Rubeus domini papæ ostiarius, Borgognonus de Viterbo, Capitone filius Joannis de Tincos, Oddo de Græco de Urbeveto, Guido de Prudezo, Berardus de Walmarzo, Bulgarellus de Conversano, Joannes de Conversano, Petrus de Olivero, Winezellus de Monteflascone, Bonaccursus, Bonafidanza, Bartholomæus de Donadeis.

Ego Joannes de Sancto Laurentio sanctæ Romanæ Ecclesiæ scriniarius, sicut vidi, audivi et interfui, scripsi, complevi et absolvi.

XIII.

Philippi Augusti regis Francorum ad Innocentium papam III. — Declarat se nullam injuriam intulisse episcopo Cameracensi, nec adhærere Philippo imperatori adversus sedem apostolicam, sed posse fœdus inire cum adversariis Ottonis.

(Anno 1208.)

[D. MARTEN., *Ampl. Collect.*, I, 1079, ex ms. Colbertino.]

Reverendo in Christo Patri ac domino INNOCENTIO Dei gratia summo et universali pontifici, PHILIPPUS eadem gratia rex Francorum, salutem et tam debitam quam devotam reverentiam.

Super eo quod nobis mandastis de episcopo Cameracensi, ut ei restitueremus ablata, et injurias emendari faceremus, quæ Cameracensi eidem gentes nostræ intulerunt, pro certo noverit vestra paternitas, quod nos de rebus ejusdem episcopi nihil aut gentes nostræ habuimus vel habemus, nec civitas Cameracensis de regno est, sed de imperio; neque nos debemus emendare facta illorum qui sunt de imperio, sicut nec nos vellemus quod ipsi emendarent facta illa quæ fiunt in regno nostro. Ad illud autem quod significastis, quia amorem vestrum relinquimus, et adhæsimus Philippo regi Alemanniæ, noveritis indubitanter, quod dilectioni ejusdem Philippi contra vos non adhæremus, quamvis pluries super hoc fuerimus requisiti, nec adhuc in mente habemus, et Dominus ponat in corde vestro et in mente, quod nos ad hoc non inducatis, quod alicui contra vos adhærere debeamus. Cæterum noveritis quod omnibus illis de jure confœderari possumus, qui regem Othonem inquietant et ei

adversantur. Idem enim Otho dum esset comes Pictaviæ, terram nostram et ecclesias terræ nostræ combussit et deprædatus est, nec postea nobis exinde satisfacit, neque nos treugam aut pacem post illa malefacta habuimus, et quando cum Joanne rege Angliæ pacem habuimus, ipsum a pace illa exclusimus. Unde mirari non debetis, si nos ipsum odio habebamus. Solus enim Deus nobis potest inspirare ut malefactores nostros diligamus. Ad illud autem quod nobis mandastis, quod episcopum Cameracensem odio habemus, vobis respondemus, quod nos nullum sacerdotem odio habemus, nec alicui sacerdoti malum faceremus, maxime illi qui est episcopus et sacerdos.

XIV.

Philippi regis Francorum. — Pro ecclesia Bituricensi.

(Anno 1210.)

[*Patriarchium Bituricense*. ap. LABBE, *Biblioth. mss.* II, 59.]

Sanctissimo in Christo Patri ac domino INNOCENTIO Dei gratia summo pontifici PHILIPPUS eadem gratia rex Francorum salutem, et debitam in Christo reverentiam.

Ecclesia Bituricensis, licet sit tenuis in facultatibus, inter alias tamen regni nostri ecclesias existit nobilior, cum (sicut vestra plenius novit paternitas) primatiæ oblineat dignitatem, cujus honorem, nostrum et regni proprium reputamus. Cum igitur Burdegalensis archiepiscopus prædecessorum suorum non sequens vestigia, se adeo obedientem et devotum ecclesiæ Bituricensi exhibere non velit, sicut eidem prædecessores ejus fecisse noscuntur, paternitatem vestram cum quanta possumus devotione rogamus, quatenus jus Bituricensis ecclesiæ intuitu Dei, et precum nostrarum obtentu conservare velitis, nec sustineatis quod tantus honor regni nostri circa hæc in aliquo minuatur cum sola Bituricensis ecclesia in toto regno patriarchatus obtineat dignitatem; in cujus diminutione (quod Deus avertat!) nobis est regno nostro non mediocriter reputandum esse detractum.

Actum Parisiis anno Domini 1210, mese Maio.

XV.

P. comitis Antissiodorensis ad Innocentium papam tertium. — Declarat se tenere a comitissa Campaniæ Malliacum et Vitriacum.

(Anno 1210.)

[D. MARTEN. *Thesaur. Anecd.*, I, 820, ex chartario Campaniæ.]

Sanctissimo Patri et domino INNOCENTIO, Dei providentia summo pontifici, P. comes Antissiodorensis et Tornodoriensis, pedum oscula tam debita quam devota.

Sanctitati vestræ notum facio quod ego teneo et recognosco me tenere de charissima domina mea Blancha illustri comitissa Campaniæ, et tenui de antecessoribus suis dominis Campaniæ Malliacum castrum et Vitriacum, quod est de castellaria Mal-

liaci : quamvis episcopus Antissiodorensis quasdam litteras ostendat continentes, quod ego teneo prædictum castrum Malliaci de illo. Sed dico et plane recognosco quod litteræ illæ non sunt veræ, nec meo sigillo sigillatæ. Litteras autem quas prædicta domina mea inde habet super hoc quod Malliacum castrum et omnia feoda quæ sunt de castallaria Malliaci ab ipsa comitissa teneo, veras esse confiteor, et meo sigillo sigillatas, præsentibus litteris testificantibus, sigilli mei munimine roboratis.

Actum anno gratiæ 1210, mense Julio.

XVI.

Friderici II imp. cessio comitatus Fundani Innocentio III.

(Anno 1212. April.)

[Ex Cencii libro Censuum cod. S. Angeli fol. 175, proponimus confirmationem comitatus Fundani Ecclesiæ Romanæ, editam a Raynaldo an. 1212, pag. 205. PERTZ, *Monum. Germ. hist.*, Leg. II, 225.]

Sanctissimo Patri et domino INNOCENTIO summo pontifici, FREDERICUS Dei et sui gratia rex Siciliæ ducatus Apulie et principatus Capue, in Romanorum imperatorem electus et semper Augustus

De gratia vestra quam frequentissime sumus experti indubitata fiduciam obtinentes, presenti pagina duximus concedendum, quot cum dilectum fidelem nostrum Riccardum Fundanum comitem cedere in fata contigerit, tam de comitatu Fundano quam universa terra citra Garelianum posita libere disponatis, ipsam donando vel obligando, retinendo vel concedendo, seu commitendo cui-cumque persone juxta vestre beneplacitum voluntatis. Ad hujus autem concessionis nostre memoriam presens privilegium per manus Petri notarii et fidelis nostri scribi precepimus et sigillo nostro jussimus roborari, anno, mense et indictione subscriptis.

Datum Rome anno dominice incarnationis 1212, mense Aprilis, 15 indictione.

XVII.

Friderici II imp. promissio Innocentio III papæ.

(Anno 1213, Jul. 12.)

[Editam prius a Raynaldo, Goldasto et aliis, Romæ constitutus ex originali tabularii Vaticani exscripsi; bulla ejus aurea deest, filo serico rubri coloris relicto; membrana nonnullis in locis injuria temporis corrosa. PERTZ, *Monum. Germ. hist.*, Leg. II, 224.]

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis. Fredericus secundus divina favente clementia Romanorum rex semper augustus, et rex Syculiæ. Regnum nostrum tunc stabiliri credimus et confidimus, cum Altissimum, de cujus manu ea quæ possidemus bona recepimus, honoramus. Tanto enim Domino qui bona tribuit nobis, ad offerendas hostias operis et devotionis astringimur, quanto ipsum misericordem in nobis et mirabilem experimur. Cognoscentes igitur gratiam quæ data est nobis ab ipso,

(5) reverentissime autenticum.

habentes quoque pre oculis inmensa et innumera beneficia vestra, karissime domine et reverentissime (5) pater, protector et benefactor noster domine Innocenti, Dei gratia summe pontifex venerande per cujus beneficium opera et tutelam aliti sumus protecti pariter ac promoti, postquam in sollicitudinem vestram mater nostra felicitis memoriæ Constantia imperatrix ex ipso quasi utero nos jactavit, vobis beatissime pater, et omnibus catholicis successoribus vestris, sancteque Romanæ ecclesiæ speciali matri nostræ; omnem obedientiam, honorificentiam atque reverentiam, semper humili corde, ac devoto spiritu impendemus, quam predecessores nostri reges et imperatores catholici, vestris antecessoribus impendisse noscuntur, nichil ex his volentes diminui, set magis augeri, ut nostra devotio magis enitescat. Illum igitur ab usum volentes abolere, quem interdum quidam predecessorum nostrorum exercuisse dinoscuntur, et dicuntur, in electionibus prelatorum, concedimus et sancimus, ut electiones prelatorum libere fiant, et canonice, quatenus ille prescribitur ecclesiæ viduatæ, quem totum capitulum vel major et sanior pars ipsius duxerit eligendum, dummodo nichil obstat ei de canonicis institutis. Appellationes autem in negotiis et causis ecclesiasticis, ad sedem apostolicam libere fiant, earum prosecutionem sive processum nullus impedire presumat. Illum quoque dimittimus et refutamus ab usum, quem in occupandis bonis decedentium prelatorum aut etiam ecclesiarum vacantium nostri consueverunt antecessores committere, pro motu propriæ voluntatis. Omnia vero spiritualia vobis et aliis ecclesiarum prelatis relinquimus libere disponenda, ut quæ sunt Cesaris Cesari; et quæ sunt Dei Deo recta distributione reddantur. Super eradicando autem hereticæ pravitate errore, auxilium dabimus et operam efficacem. Possessiones etiam quas æcclesia Romana recuperavit, ab antecessoribus nostris seu quibuslibet aliis ante detentas, liberas et quietas sibi dimittimus, ipsamque ad eas obtinendas bona fide promittimus adjuvare. Quas autem nondum recuperaverit, ad recuperandum pro viribus erimus coadjutores. Et quæcumque ad manus nostras devenient, sine difficultate ei restituere satagemus. Ad has pertinet tota terra quæ est a Radicophano usque Zeperanum, marchia Anconitana, ducatus Spoletanus, terra comitissæ Mathildis, comitatus Brittenorii, exarcatus Ravennæ, Pentapolis, cum aliis adjacentibus terris expressis in multis privilegiis imperatorum et regum, a tempore Ludowici, ut eas habeat Romana æcclesia in perpetuum cum omni jurisdictione, districtu, et honore suo. Verumtamen cum ad recipiendam coronam imperii vel pro necessitatibus æcclesiæ ab apostolica sede vocati venerimus, de mandato summi pontificis, recipiemus procuraciones sive fodrum ab illis. Adjuutores etiam erimus ad retinendum et defendendum.

dum Romanæ æcclesiæ regnum Syciliæ ac cetera A-
 jura quæ ad ipsam pertinere dinoscuntur, tam-
 quam devotus filius, et catholicus princeps. Ut
 autem hæc omnia vobis memorato sanctissimo
 patri nostro domino Innocentio, sacrosanctæ Ro-
 manæ æcclesiæ summo pontifici, vestrisque succes-
 soribus per nos et nostros successores Romanorum
 reges et imperatores observentur, firmaque et in-
 convulsa semper permaneant, presens privilegium
 conscriptum majestatis nostræ aurea bulla jussi-
 mus communiri. Testes autem hii sunt. Sigefridus
 Moguntinæ sedis archiepiscopus apostolicæ sedis le-
 gatus. Eberhardus Salzburgensis archiepiscopus,
 Berardus Barensis archiepiscopus, Chuonradus Ra-
 tisonensis episcopus, Otto Wirzinburgensis episco-
 pus, Manegoldus Pattaviensis episcopus, Engelbar-
 dus Zizensis episcopus, Odacrius Boemorum rex,
 Lodwicus dux Bawariæ, Liupoldus dux Austriæ et
 Styriæ, Hermannus Iantgravius Thuringiæ, comes
 Albertus de Eberstein, comes Adolfus de Sowen-
 burc (4), comes Burchardus de Mannesveld, comes
 Gerhardus de Diets, comes Ludwicus de Wirtem-
 berch, Gebehardus burcravius Meigdeburgensis,
 Hainricus de Stahhelburch, Waltherus de Langen-
 berch, Hainricus de Chalandrino, marescalcus im-
 perii, Waltherus de Sypf, pincerna imperii, Gwal-
 therus Gentilis, comestabulus regni Sycilie; et alii
 quam plures.

Signum domini Frederici secundi Romanorum
 regis invictissimi (L. M.) et regis Syciliæ.

Ego Chuonradus Dei et apostolicæ sedis gratia
 Metensis episcopus, vice domini Sigefridi, Mogun-
 tini archiepiscopi et apostolicæ sedis legati, ac to-
 tius Germaniæ arcicancellarii, recognovi.

Acta sunt hæc anno Domini nostri Jesu Christi
 1213, indictione prima, regnante domino Frede-
 rico secundo Romanorum rege glorioso et rege
 Siciliæ, anno regni ejus Romani primo, Siciliæ
 vero 16.

Datum apud Egram per manus Bertholdi de Nif-
 fen, regalis aulæ notronotarii, quarto Idus Julii.

XVIII.

*Joannis Anglorum regis. — De conventionem inter
 regem ipsum et reginam Berengariam quondam
 uxorem Ricardi regis.*

(Anno 1215.)

[RYMER, *Fœdera* I, 137.]

Reverendo domino suo et Patri in Christo san-
 ctissimo INNOCENTIO Dei gratia summo pontifici,
 JOANNES eadem gratia Angliæ rex, etc., salutem et
 debitam tanto domino et patri cum devotione, reve-
 rentiam.

Mittimus vobis, Pater sanctissime, transcriptum
 conventionis factæ inter nos et reginam Berenga-
 gariam de verbo ad verbum, cujus tenor talis est :

« Joannes, Dei gratia rex Anglorum, etc., om-

(4) Ita charta, lege Scowenburc.

nibus ad quos præsens scriptum pervenerit, sa-
 latem.

« Sciatis ita convenisse inter nos et dominam
 reginam Berengariam quondam uxorem domini
 Ricardi regis fratris nostri, de dote sua quam pe-
 tebat, et de quadam compositione quæ quondam
 inter nos et ipsam facta fuit super eadem dote, de
 qua mille marcas de nobis recipere debeat annua-
 tim, videlicet quod nos modo ad præsens damus
 ei duo millia marcarum, pro omnibus arreragiis
 et pro solutione præsentis anni, et de cætero dabi-
 mus ei annuatim mille libras honorum et legalium
 sterlingorum, scilicet quingentas libras in festo
 Omnium Sanctorum et quingentas libras in festo
 Ascensionis; hanc autem pecuniam solvemus ei
 in domo Novi Templi apud London.

« Licebit autem dominæ reginæ repetere dotali-
 tium suum ab omni detentore, extra regnum An-
 gliæ, præterquam a nobis et successoribus no-
 stris, et nos de hoc non erimus contra eam,
 nisi teneamur de jure illud ei warrantizare, et ne-
 que successores nostri poterimus capere in manum
 nostram res illas, super quibus ipsa in causam tra-
 xerit detentores, poterit autem ipsa regina finem
 facere ad suam voluntatem cum eisdem detento-
 ribus, salvo nobis et hæredibus nostris post ejus
 obitum jure nostro.

« Concedimus etiam quod ipsa regina et homines
 de familia ejus, liberum habeant omni tempore
 introitum in terram nostram, et exitum ab ead-
 em, possintque ibi morari quandiu voluerint,
 et tam eos quam omnes res eorum in salvum con-
 ductum nostrum et fidelem securitatem nostram
 recipiemus inveniendo, in redeundo et morando,
 præstito sacramento quod, per eos nobis malum
 non eveniet aut regno.

« Concedimus etiam quod in omnibus portibus
 maris liberum habeant transitum, quandocunque
 voluerint, prohibentes quod nullus ballivorum vel
 hominum nostrorum ipsos impediatur, vel consue-
 tudinem recipiat ab eisdem.

« Compositionem autem istam facimus tam pro
 nobis quam pro hæredibus nostris, statuentes quod
 si forte, quod absit! nos vel aliquis successorum
 nostrorum ipsam conventionem infringeremus,
 quod facere non possumus salva fide, et infra LX
 dies commoniti nos vel justitiarius noster, si
 extra regnum fuerimus, id non emendaverimus,
 dotalium suum integre restituere teneamur ei-
 dem, omni dilatione et occasione remota.

« Præterea fecimus jurare in animam nostram
 Gaufridum Luterell militem nostrum, quod omnia
 quæ in charta ista continentur observabimus illi-
 bata, et ad majorem securitatem, ea omnia a Do-
 mino papa confirmari impetrabimus.

« Rogamus etiam dominum papam et humiliter
 petimus ut præsentem compositionem addat securita-

tes quas viderit expedire, et nos ratum habebimus quidquid inde statuerit, volumus enim quod omnia fideliter observentur, et nolumus quod prædicta regina possit super hoc ab aliquo in posterum molestari.

« Et sciendum est quod in hoc festo Omnium Sanctorum anno regni nostri xvii, solvemus dictæ reginæ primas quingentas libras de supradictis mille libris sibi annuatim solvendis.

« His testibus deminis : P. Winton., S. Exon. episcopis, magistro Pand. Narwicensi electo, H. abbate de Belloloco, fratre Alano Martell. magistro P. archidiacon. Sarr.

« Datum per manum magistri Ricardi de Marr. cancell. nostri apud Dour. xi die Septembris anno regni nostri decimo septimo. »

Cum igitur, Pater reverende, volumus hanc conventionem sedis apostolicæ munimen obtinere, preces sanctitati vestræ effundere decrevimus, supplicantes quatenus in majorem hujus conventionis securitatem eidem conventioni, quas videritis expedire securitates apponi jubeatis, facientes, si placet, eandem perpetuo sedis apostolicæ munimine gaudere.

Apud Dour. iv die Septembris, anno regni nostri xvii.

XIX.

Friderici II promissio de corona Siciliæ ab imperio separanda.

(Anno 1216, Jul. 4.)

[Post editionem Raynaldi ad an. 1215 et Origg. Guelf. T. III, p. 850, nostram ex Regestis Honorii III in tabulario Vaticano, t. I, fol. 55, ep. 116, anni primi institimus. PERTZ, *Monum. Germ. hist.*, Leg. II, 228.]

Sanctissimo in Christo Patri et domino suo INNOCENTIO sacrosancte Romane Ecclesie summo pontifici, FRIDERICUS Dei et sui gratia Romanorum rex et semper Augustus et rex Sicilie, cum filiali subjectione debitam in omnibus apostolice sedi obedientiam et reverentiam.

Cupientes tam ecclesiæ Romane quam regno Sicilie providere, promittimus et concedimus statuentes, ut postquam fuerimus imperii coronam adepti, protinus filium nostrum Henricum quem ad mandatum in vestrum regem fecimus coronari, emancipemus a patria potestate, ipsumque regnum Sicilie, tam ultra Farum quam citra, penitus relinquamus ab ecclesia Romana tenendum, sicut nos illud ab ipsa sola tenemus; ita quod ex tunc nec habebimus nec nominabimus nos regem Sicilie, sed juxta beneplacitum vestrum procurabimus illud nomine ipsius filii nostri regis usque ad legitimam ejus etatem per personam idoneam gubernari, que de omni jure atque servitio ecclesie Romane respondeat, ad quam solummodo ipsius regni dominium noscitur pertinere; ne forte pro eo quod nos dignatione divina sumus ad imperii fastigium

(5) Ita corrigendum; 1215 Regestum Honorii; sed in transsumpto Innocentii IV annus 1216 habetur, indictioni quartæ congruus.

evocati, aliquid unionis regnum ad imperium quovis tempore putaretur habere, si nos simul imperium teneremus et regnum, per quod tam apostolice sedi quam heredibus nostris aliquod posset dispendium generari. Ut autem hec nostra promissio, concessio et constitutio debitum sortiatur effectum, præsentem paginam aurea bulla nostra fecimus communiri.

Dat. apud Argentinam anno Domini 1216 (5), Kal. Julii, indict. 4.

XX.

Joannis regis Anglorum. — Quæ sit baronum contumacia narrat nec non quod propter hanc causam iter in terram sanctam suscipere nequit.

(RYMER, *Fœdera*, I, 129.)

B Domino papæ salutem et debitam tanto patri ac domino cum devotione reverentiam.

Sanctitati vestræ grates referimus multiplices de litteris vestris pro nobis a paternitate vestra domino Cantuariensi archiepiscopo et ejus suffraganeis porrectis, nec non magnatibus et baronibus terræ nostræ, pro certo scituri quod barones nostri litteras vestras in nullo exaudierunt; dominus vero Cantuariensis archiepiscopus et ejus suffraganei mandatum vestrum executioni demandare superederunt.

Nos vero attendentes præmissa, asserebamus nostris quod terra nostra patrimonium erat beati Petri, et eam de beato Petro et Ecclesia Romana, et de vobis tenebamus.

C Adjecimus etiam quod cruce signati eramus et petebamus beneficium privilegii cruce signatorum, ne turbaretur terra nostra, ne consumeretur in malos usus quod in subsidium terræ sanctæ expendere proposueramus, et appellaverimus per W. mareschallum comitem Pembr. et W. comitem Warrenn. contra perturbatores pacis terræ nostræ.

D Verum quia cruce signati fuimus, volentes in omnibus cum humilitate et mansuetudine procedere, salva appellatione nostra, obtulimus baronibus illis, quod omnes malas consuetudines suscitatas et per quemcumque introductas temporibus nostris, penitus aboleremus, nec non et malas consuetudines tempore regis Richardi fratris nostri subortas, exstirparemus; de consuetudinibus autem tempore patris nostri suscitatis, si quæ essent quæ eos gravarent, per consilium fidelium nostrorum operarem: sed nec his, nec aliis supradictis contenti, omnia præmissa recusarunt.

Videntes igitur quod ipsi manifeste nitebantur ad turbationem regni nostri, rogavimus dominum Cantuariensem archiepiscopum et ejus suffraganeos, quod exsequerentur mandatum vestrum, scilicet quod secundum tenorem litterarum vestrarum consueta nobis exhiberent servitia, et postea, si quæ a nobis petere vellent, cum humilitate et sine armis ea a nobis peterent, denuntiantes eos ex-

communicatos, qui post prædicta eis oblata, pacem A regni nostri perturbarent, et videbatur episcopo Exoniensi et magistro Pandulfo, qui præsentés erant, quod de jure per sententiam excommunicationis eos compescere debebant.

Sed archiepiscopus respondens, ait quod sententiam excommunicationis in eos nullo modo proferret, quia bene sciebat mentem vestram (et videbatur nobis similiter quod ita facere debebat, quia mandavimus gentem copiosam de terris extraneorum ad succursum terræ nostræ) et promisit nobis quod, si eos revocare vellemus, non solum sententiam excommunicationis in eos inferret, verum etiam in quantum posset, eis resisteret, unde gentem nostram revocavimus.

Postmodum autem obtulimus eis, per litteras nostras patentes, per dominum Cantuariensem archiepiscopum, et duos vel tres suffraganeos ejus eis delatas, quod nos eligeremus ex parte nostra quatuor, et ipsi ex parte sua quatuor, ita quod vos superiores constitueremini de omnibus querelis libertatum quas ipsi proponerent, et ad suas nos responderemus quod quidquid vos una cum illis octo, statueritis, super omnibus quæ ipsi peterent a nobis nos gratum haberemus et teneremus.

Et quamvis se humiliare noluerunt versus nos sicut debuerunt, nos tamen pro servitio Dei et succursu terræ sanctæ, in tantum nos humiliavimus quod hæc prædicta eis obtulimus, et præterea eis obtulimus quod de omnibus petitionibus suis, per C considerationem parium suorum, justitiæ plenitudinem eis exhiberemus, quod ipsi recusarunt.

Ad hæc, domine, die Veneris in crastino Ascensionis, venit ad nos frater Willelmus de camera vestra, vester familiaris, deferens nobis litteras vestras, continentes quod, deposita peregrinationis nostræ itinere, sanctitatis vestræ pedibus aliquem de nostris in concilio repræsentarem, paternitatem vestram de processu nostro et itineris nostri expeditione certificantes.

Super quo paternitati vestræ taliter respondemus quod, cum perversis baronum prædictorum

inquietationibus, ex præmissis vobis innotuit, quod affligamur, nec possumus in eis bonum pacis invenire, quo saltem concordés efficiamur ut sic facilius proposito insisteremus, vos de itinere nostro certos efficere non possumus; unum pro certo scientes, quod multi cruce signatorum, qui ad terræ sanctæ succursum se acciñxerunt de partibus longinquis viri magni et nobiles ut in consortio nostro eos recipere mus, benigne per litteras suas et nuntios postulaverunt, quos pro prædictis incommodis supermandatis suis adhuc certificare non possumus.

Præterea, Pater reverende, in præsentia prædicti fratris Willelmi, vestri familiaris, nec non et venerabilium fratrum Wigorniensis et Coventrensibus episcoporum, obtulimus prædictis baronibus, quod de omnibus petitionibus suis, quas a nobis exigunt, in vos benignissime compromitteremus, ut vos qui plenitudine gaudetis potestatis, quod justum foret statueretis, et hæc omnia efficere renuunt.

Igitur, pie Pater, dominationi vestræ præsentia duximus declaranda, ut de consueta benignitate vestra, quod nobis videritis expedire, inde statuat

Teste meipso, apud Ojham, xxix die Maii.

XXI.

G. prioris Camaldulensis. — Monasterio suo in favillas redacto, commendatitias a pontifice petit litteras pro obtinendis a fidelibus subsidiis.

(MARTEN., *Anecd.*, I, 757, ex ms. S. Ulidii Claramontani.)

Vestræ intimat sanctitati G. Camaldulensis prior, et omnes qui cum eo sunt fratres, quod pridie Kalendas Junii, circa medietatem noctis, inopinatus ignis domos eorum ita repente consumpsit, quod sequenti die de omnibus quæ remanserant prandium facere nequiverunt; sicque plus quam trecenti inter monachos et conversos mendicare coguntur. Eapropter petunt a clementia vestra ut per totam Italiam eis litteras concedatis in remissionem peccatorum, injungentes Christi fidelibus ut illis charitativa subsidia ministrare velint.